

CHAPTER 203

The families of Dharma

मत्स्य उवाच

अस्मिन् वैवस्वते प्राप्ते शृणु धर्मस्य पार्थिव।
दाक्षायणीभ्यः सकलं वंशं दैवतमुत्तमम्॥ १॥

Matsya said- “O king! I shall relate to you now the families born of the daughters of Dakṣa from Dharmarāja at the beginning of the Vaivasvata-manvantara. Please hear.”

पर्वतादिमहादुर्गशरीराणि नराधिप।
अरुन्धत्या प्रसूतानि धर्माद्वैवस्वतेऽन्तरे॥ २॥
अष्टौ च वसवः पुत्राः सोमपाश्च विभोस्तथा।
धरो ध्रुवश्च सोमश्च आपश्चैवानलानिलौ॥ ३॥
प्रत्यूषश्च प्रभासश्च वसवोऽष्टौ प्रकीर्त्तिताः।
धरस्य पुत्रो द्रविणः कालः पुत्रो ध्रुवस्य तु॥ ४॥

Arundhatī through Dharma begot the eight Vasus and the Somapā Devas who were most mighty and stalwart. Dhara, Dhruva, Soma, Āpa, Anila, Anala, Pratyūṣa and Prahbāsa were the eight Vasus. Draviṇa was the son of Dhara and Kāla of Dhruva.

कालस्यावयवानां तु शरीराणि नराधिप।
मूर्त्तिमन्ति च कालाद्धि सम्प्रसूतान्यशेषतः॥ ५॥
सोमस्य भगवान् वर्चाः श्रीमांश्चापस्य कीर्त्त्यते।

अनेकजन्मजननः कुमारस्त्वनलस्य तु॥६॥
 पुरोजवष्णानिलस्य प्रत्यूषस्य तु देवलः।
 विश्वकर्मा प्रभासस्य त्रिदशानां स वर्द्धकिः॥७॥
 समीहितकराः प्रोक्ता नागवीध्यादयो नवा
 लम्बापुत्रः स्मृतो घोषो भानोः पुत्राश्च भानवः॥८॥
 ग्रहर्क्षाणां च सर्वेषामन्येषां चामितौजसाम्।

O Lord of men! the existence forms of Kāla, such as year etc. originated from Kāla itself; these were His sons Soma begot the illustrious Varca; Śrīmān was the son of Āpa. Anala became the father of Anekajanmajanana and Purojava was the son of Anila. Pratyūṣa was the father of Devala and Prabhāsa was the father of Viśvakarmā who is the architect of the Devas. Nāgavīthī etc., the nine sons, acted according to the wishes of others. Lambā's son was Ghoṣa and his sons were known as the Bhānavas (12 Ādityas). They are foremost among the stars and planets and mighty persons.

मरुत्वत्यां मरुत्वन्तः सर्वे पुत्राः प्रकीर्त्तिताः॥९॥
 संकल्यायाश्च संकल्पस्तथा पुत्रः प्रकीर्त्तितः।
 मुहूर्त्तश्च मुहूर्त्तार्याः साध्याः साध्यासुताः स्मृताः॥१०॥
 मनो मनुश्च प्राणश्च नरोषा नोच वीर्यवान्।
 चित्तहार्योचनश्चैव हंसो नारायणस्तथा॥११॥
 विभुश्चापि प्रभुश्चैव साध्या द्वादश कीर्त्तिताः।
 विश्वायश्च तथा पुत्रा विश्वेदेवाः प्रकीर्त्तिताः॥१२॥
 क्रतुर्दक्षो वसुः सत्यः कालकामो मुनिस्तथा।
 कुरजो मनुजो वीजो रोचमानश्च ते दश॥१३॥

Marutvān were born of Marutvatī. Saṅkalpā gave birth to Saṅkalpa, Muhūrtas to Mahūrtas, and Sādhyas gave birth to Sādhyas. Mana, Manu, Prāṇa, Naroṣā, Noca, Vīryavān, Cittahārya, Ayana, Haṁsa, Nārāyaṇa, Vibhu and Prabhu were the twelve Sādhyas. These were the sons of Sādhyās. Visvā gave birth to Viśvedevas. Kratu, Dakṣa, Vasu, Satya, Kālakāma, Muni, Karaja, Manuja, Vīja, Rocamāna, were the ten Viśvedevas.

एतावदुक्तस्तव धर्मवंशः
 संक्षेपतः पार्थिववंशमुख्य।
 व्यासेन वक्तुं न हि शक्यमस्ति
 राजन्विना वर्षशतैरनेकैः॥१४॥

O King! I have briefly narrated to you the family of Dharma and no one but Vyāsa can describe it at full length without the time of many hundred years.

इति श्रीमात्स्ये महापुराणे धर्मवंशवर्णने धर्मप्रवरानुकीर्त्तनं नाम
 त्र्यधिकद्विशततमोऽध्यायः॥२०३॥
